

jaargang 2 nummer 46
maandag 15 november 1993

Weekblad voor de Nederlandse UNPROFOR militairen in het voormalig Joegoslavië en hun relaties

Beschoten En Toch Weer Verder

Op de lokatie van de Alpha-compagnie van het Transportbataljon kijkt het 1^e peloton naar hun tientenners en MB's. Geen voertuig is ongeschonden; kogels hebben overal hun weg door het materieel gevonden. Het 'schietincident' is intussen voldoende bekend. Maar wat speelt zich daarna af binnen de hoofden van de betrokkenen?

Het 1^e peloton Alpha voor hun beschoten tientenners

"We komen terug bij onze Alpha-compagnie en iedereen is daar stil, de hoofdjes naar beneden geknikt", vertelt korporaal Ron Martens over de eerste reactie bij de transporteurs van andere pelotons. De aanleiding is natuurlijk de beschieting van het 1^e peloton ten zuiden van Novi Travnik. Volgens korporaal Raymond de Boer is dat ook de juiste reactie: "Op zo'n moment hadden ze ons niet lastig moeten vallen met vragen. We werden naar de bar verwezen om met onze club onder elkaar te zijn. En dat was op dat moment ronduit prettig."

VN-vlaggen

Slechts een paar uur hiervoor, maandagochtend 25 oktober, is het konvooi van het

1^e peloton het slachtoffer van zowel kruisvuur tussen de Kroatische HVO en de Moslim-BiH als van een gerichte beschieting van de laatste. Zeven tientennerchauffeurs en twee geneeskundigen die het konvooi begeleiden raken hierbij gewond. Vier van hen worden gerepatriëerd naar Nederland. Voordat deze van het hospitaal van Britbat Vitez naar het vliegveld van Sarajevo (om vervolgens via Split naar Nederland te vliegen) worden gebracht, mogen ze eerst afscheid nemen van hun vrienden bij de Alpha-cie. Het is een ontroerend weerzien met de rest van het gehavende peloton. Maar ook de anderen van Alpha laten zich niet onbetuigd. Als op dinsdagochtend de ziekenauto met de gewonden in Busovaca aankomt, is al bijna

1200 DM ingezameld en omgezet in alles wat op dat moment aan souvenirs en drank te koop is bij de Alpha. Het 1^e peloton geeft aan de vier meest ernstig gewonden ieder een VN-vlag die vervolgens door iedereen wordt getekent. "De kreten die we erop kalkten, bestonden vooral uit galgehumor", zegt Martens. "Zo schreven we op de vlag voor Zweeris die door zijn neus was geschoten dat hij op moest passen met snuiten van zijn neus en dat hij onmiddellijk een zakdoek moest kopen. Flauw misschien, maar zo pep je elkaar, maar ook jezelf, op."

Verdoofd achterblijven

Als de vier naar Nederland terug vliegen, blijft de rest van het peloton verdoofd achter. Een paar licht gewonden liggen ter observatie nog bij de Bataljonshulppost (BHP), anderen keren terug naar de werklokatie. Het gehele peloton vindt dat zij, maar ook hun thuisfront, erg goed zijn opgevangen. Zo zijn de bataljonsarts Johan de Graaf en de psycholoog René van Diest al erg snel na het schietincident bij de beschoten chauffeurs waardoor ze ook vroeg hun ei kwijt kunnen. Het gehele peloton (en de gewondenverzorgers)

REDACTIONEEL

Ook deze keer experimenteren we rustig verder met de opmaak van de DP. Het vervelende is echter dat je niet al te grof tegen het scherm moet praten want prompt past de tekst er niet meer op of is weg. We blijven oefenen. Deze week weer een forse bijdrage van het Tbat. Dat wil niet zeggen dat de redactie in Zagreb stil zit. Copy genoeg, maar helaas geen beelden ter illustratie. Oorzaak? De sleutel van de Kapel is zoek. Kapel? De donkere kamer van de DP bevindt zich naast de kapel en heeft dezelfde toegangsdeur, vandaar. Redacteur Marcel de Grijs geniet met zijn vriendin van drie welverdiende weken vakantie, jammer genoeg is hij zijn paspoort verloren, zou hij misschien ook...?, inderdaad. Het consulaat in Zagreb verstrekte inmiddels wel reispapieren maar jammer genoeg geen kerkdeursleutel. In dit nummer een bericht van G4 Crisistaf over het verzenden van pakketpost naar Yoego. De waarschuwing ligt verborgen in de tekst. Als er misbruik van de lijndienst gemaakt wordt kan dat tot vertraging van de reguliere goederen leiden. Tot slot nog even dit: Bij het Tbat kunnen er klachten over de DP-bezorging naar Nederland komen. Oorzaak: De afspraak om in het bezit te komen van een nieuw adressen-bestand bleek niet waterdicht te zijn. We kunnen dus de DP nog niet naar Nederland zenden. Voor de rest, veel leesgenoegen.

De Dutch Post is een wekelijkse uitgave van de Sectie Voorlichting van het Nederlandse contingent in het voormalige Joegoslavië en is bestemd voor alle UNPROFOR-militairen en hun relaties.

postadres:

1 (NL) UN SIGNAL BATTALION
Sectie Voorlichting
Napo 90 Det 100
3509 VP Utrecht

Vanuit Nederland:

tel 09.385.41-180011 ext 2173
fax 09.385.41-171988

Vanuit Kroatië:

tel 041-180011 ext 2173
fax 041-171988

Redactie:

Majoor Willem Jongman, Adjudant Ad Leijen, Vaandrig Marcel de Grijs, Tweede luitenant Roland Kaja, Adjudant Willem Paulus. Verder werken bij de redactie: Soldaat Onno van Eijk en Soldaat Guillem Catala Ortoll.

dankt ze hiervoor. En later kan niet alleen het beschoten peloton, maar ook de gehele Alpha-compagnie naar huis bellen. "Ook al was ik zelf door glasscherven slechts licht gewond geraakt, toch hebben ze me op de gewonden lijst gezet", zegt korporaal Nick Beeren, chauffeur gewondenverzorger. "Hierdoor kon ook de Maatschappelijke Dienst Defensie (MDD) bij m'n ouders langsgaan. Maar het spreekt natuurlijk vanzelf dat pas toen ik ze zelf opbelde, ze echt gerust raakten."

In de hartstreek

In de eerst dagen na de beschieting wordt er ook veel nagedacht. Over zaken als leven en dood en de risico's van humanitaire convoien. Zo dragen veel mensen beelden met zich mee van de beschietingen. Martens zelfs twee: dat van de Deense UNHCR-chauffeur die levenloos over het stuur ligt ("toen ik hem zag, schrok ik wakker: het is oorlog en we zijn doelwit") en een huilende sergeant Ron Deelen ("ik kon toen eindelijk opgelucht ademhalen: hij bleek niet dood te zijn") Ook dragen sinds kort veel chauffeurs dankbaar hun kogelwerend vest. Ondanks het gewicht van twaalf kilo. Het blijkt het leven gered te hebben van zeker twee mensen. In de hartstreek van het vest van soldaat Edwin Merkestein is er bijvoorbeeld een gat te vinden in de stof.

Oplappen

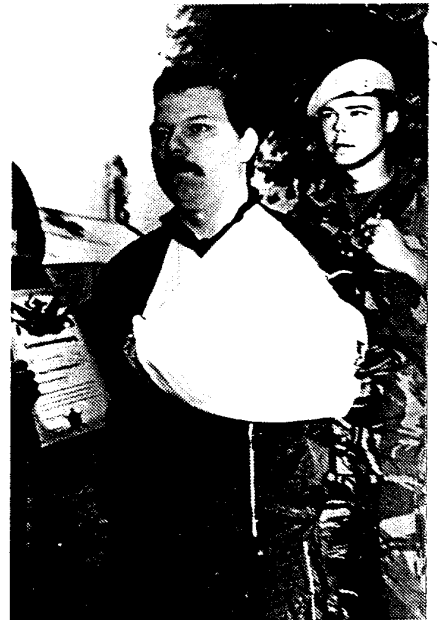
Als Sergeant Edward Geway tijdens het 'oplappen' van de gewonden de verschroefde plek in zijn vest constateert "heb ik hem wel tien maal gevraagd of hij echt niks aan zijn borst had." De sergeant trekt het vest los en kijkt vervolgens hieronder. Dit om zeker te weten of hij wel de waarheid spreekt. Als de meest ernstige gewonden door Britse Warrior-pantservoertuigen naar het hospitaal van Britbat Vitez zijn vervoerd, rijdt de rest door naar Britbat Gorni Vakuf. Nooit heeft het rijden zo lang geduurd. En volgens soldaat Michel Roest is er ook nooit zo beroerd gereden. "Zelfs mijn pedalen wist ik niet meer te vinden. Verdoofd en verwaasd ben ik toch op Gorni Vakuf aangekomen". Daar wordt het peloton, na de eerste opvang, in warriors terug gereden naar Busovaca. Als een dag later ook de beschoten wagens worden terug gereden, en wel door de collega-tionnerchauffeurs van de Bravo, raken de beschoten chauffeurs weer even emotioneel. Dan pas is goed zichtbaar hoeveel gaten de voertuigen vertonen en hoe bloediger sommige banken zijn.

Last van verantwoording

De pelotonscommandant, luitenant Ted Zandvoort, voelt duidelijk de zware last van verantwoording op zijn schouders. Terwijl zijn mannen al kort na het schieten hun verhaal kwijt kunnen in 'debriefings' met onder meer de dominee en de psycholoog, moet hij verder werken. Hij is verantwoordelijk voor de nasleep en dient achtereen volgens de gebeurtenissen uit te leggen aan de staf, de Britten en een onderzoekcommissie, moet de processen-verbaal opmaken en regelt tussendoor veel andere zaken. Hoewel hij de nasleep relativeert ("Je bent tenminste in de weer en hebt dus enige afleiding"), geeft hij wel toe dat hij nog lang aangeslagen is gebleven. Bij hem spelen meer dan bij anderen ook vragen over 'als' en 'indien'. Omdat hij een week na de beschieting al roteert, kijkt hij uit naar de reünie die hij bijna direct na terugkomst heeft met zijn T4 en oudere rotaties. "Een goede klankkast", noemt hij deze dan ook.

Schuldvraag

Ook de mensen van het peloton die de betreffende rit niet hebben gereden, kampen soms met emotionele problemen. Zo is voor soldaat Bas Mikkers de beschieting van zijn vrienden de druppel die voor hem de emmer doet overlopen. Kort ervoor was zijn beste vriend in Nederland overleden. Soldaat Niek Fontein krijgt te maken met een schuldvraag. Omdat hij geen zin meer had om voor de zoveelste keer naar Metkovic te rijden, heeft hij de rit voor een

Sgt1 Geway en kpl Beeren, allebei een tevredenheidsbetuiging voor hun geneeskundige rol na de beschieting

keer overgedragen aan een maatje van hem: de gewond geraakte Zweeris.

Hechte eenheid

Fontein vindt dat het 1e peloton een hechte eenheid is geworden. "Ik vind het daarom zo rot dat T4 die de beschieting heeft meegemaakt begin november roteert", zegt hij. "Voor de nieuwe jongens van T7 zal het dan ook heel moeilijk zijn om dit vacuüm te vullen." Ook de vier pelotonsgenoten die tijdens het gebeuren op verlof waren in Nederland krijgen het niet eenvoudig. Maar Martens is vooral bezorgd om de nieuwe rotatie: "Ik hoop dat niemand van de nieuwe de gebeurtenissen alleen maar spannend vindt en zoiets roept als 'Hoi, het is hier echt oorlog.' Dan vliegt hij volgens mij echt horizontaal de prefab uit."

Dankbetuiging 'Bulls'

In de vroege ochtend van 25 oktober werd ons konvooi ten zuiden van Novi Travnik onder vuur genomen. Hierbij vielen wonder boven wonder geen doden. Wel vielen er tien gewonden onder onze maatjes. Wat de gevolgen van de zwarte maandag zullen zijn, zal misschien pas over enkele jaren duidelijk zijn. Aan de directe nazorg kan het in ieder geval niet hebben gelegen. Op meer dan een fantastische manier stonden jullie voor ons klaar en toonden jullie begrip, vingen jullie ons op en startten jullie spontaan een inzamelingsactie. Dit heeft ons zeker geholpen, maar werd ook onze gevoelige snaar geraakt. Iedereen die hieraan heeft meegewerkt en zich op zo'n fantastische manier heeft ingezet, willen wij hiervoor bedanken. Enkele mensen willen we graag met naam noemen. Britbat Gorni Vakuf, Britbat Vitez, Maj van Diest, Kap De Graaf, kap Egbertzen, kap Van der Zee, sm Akkermans, doom Tuinder, sgt1 Waarts, maj Huiskes, alle mannen van de A-cie en B-cie en iedereen die we zijn vergeten. Mannen, bedankt!

Elnt Zandvoort C 1e pel A-cie

LIJNIEUWS

Het is de laatste tijd herhaaldelijk voorgekomen dat er bij de lijndienst te Lettele pakketten worden aangeboden ter verzending naar het vm Joegoslavië.

Dit betreft: Privé pakketten aangeboden door de achterban van uitgezonden militairen.

Privé pakketten aangeboden door militairen die tijdens hun verlof in NL iets "regelen"

Pakketten aangeboden door militairen aan uitgezonden "collega's"

Pakketten (afzender onbekend) bevattende: "militaire goederen" wat bij controle niet zo bleek te zijn.

Al deze aangeboden pakketten worden in opdracht van G4 - KL Crisisstaf door 733 Depot te Lettele geretourneerd aan afzender omdat de Crisisstaf onbekend is met de inhoud van de pakketten en om (eventuele) problemen aan de grenzen te voorkomen.

Privé pakketten dienen bij de PTT aangeboden te worden, en voor verzending van pakketten met militaire artikelen/goederen dient men vooraf toestemming te verkrijgen van G4 - KL Crisisstaf.

Mocht men toch in de veronderstelling zijn, gebruik te mogen/moeten maken van de lijndienst dan dient men dit vooraf te overleggen met G4 - KL Crisisstaf.

Na gegeven akkoord zal 733 Depot Lettele door G4 - Crisisstaf hiervan ik kennis gesteld worden.

Gedicht van een echtgenote

*Aan jou denken geeft 'n zoete pijn,
'n verlangen weer dicht bij je te zijn.
Je foto waar ik dagelijks bij stil blijf staan,
is enkel beeld, het raakt niet aan.*

*Onder woorden brengen wat ik voel,
is vast niet dat wat ik bedoel.
Enkel hen waarvan er iemand ook daar is,
weten pas hoezeer, dat ik je mis.*

Lotje.

In gedachten verzonken

*Je ging zo ver bij ons vandaan
en elke avond vraag ik me nu af,
hoe zou het hem daarginds vergaan?
Is hij nu onderweg of gaat hij nu ook slapen?
'k vraag dan aan God, of hij over je wil waken.
Daar in dat land met zoveel geweld,
waar zelfs geen kinderleven telt.
In een land vol haat en nijd,
waar jij nu helpt en voedsel rijdt.
Ik mis je zo, maar ik hou me groot,
'k denk aan de mensen daar in hongersnood.
Dat verzacht een heel klein beetje de pijn,
dat jij daarvoor zo heel ver weg moet zijn.*

*Voor onze jongens in Joegoslavië,
Mevr. Hokke.*

Vuilnis Voor Emoties

Logistieke konvoien brengen levensmiddelen en brandstof naar het Transportbataljon in centraal-Bosnië. Maar wat gebeurt er met het afval en kolengruis? Toch gewoon naar een vuilnisbelt? Ja: en wel naar de vuilnisbelt van Vitez. Nee: geen gewone vuilnisbelt, want je ruilt daar het afval om in emoties.

Een bekend gezicht: het vrouwtje met een zilveren tand in haar mond

Niets is gewoon in Bosnië. Het lijkt bijna afgezaagd te worden, maar wie bij de vuilnisbelt van Vitez is geweest, weet dat dat zo is. Bijna elke dag rijden de vier compagnieën met oude viertonners naar de stadsgrens van Vitez. Een voormalig grasland, gehoord van de gemeente, is veranderd in een vuilnisbelt van het Transportbataljon. Zover het oog reikt ligt er afval. Een grijs-wit kleurenpatroon wordt onderbroken met veel blauw: de vuilniszakken. Tussen de zakken en op het vuil is er ook veel beweging: De bewoners van de wrede Bosnische 'maatschappij' kunnen noemen. Voor het merendeel zigeuners, maar sinds een paar maanden ook veel vluchtelingen.

Eerste rit

De vuilnisbelt ligt niet ver verwijderd van de lokatie van de (Nederlandse) Bravo- en de Belgische compagnie. Voor de staf en de alfa-compagnie ligt dat anders. Zoveel mogelijk rijden de vuilniswagens van beide eenheden samen naar de vlakbij het front gelegen vuilnisbelt. Bij de staf rijden de jongens van het Be-

voorrads(bevo)Peloton, bij de 'Alpha' is het Transportcontolebureau-militairen die voor het eerst de rit maken, ze raken hoe dan ook vol van wat ze zien. Zo vraagt soldaat Marco Benners zich na zijn eerste rit af hoe ze in hemelsnaam de winter doorkomen en is korporaal Raymond de Boer verbaast over het feit dat veel bewoners van de vuilnisbelt Engels of Duits kunnen praten. Ook korporaal Peter Schröder (SSV-compagnie) heeft moeite met wat hij aantrof en probeerde zijn gevoelens in dichtvorm te verwoorden:

Huishouding op een vuilnisbelt

*Vandaag zijn we naar de vuilnisbelt geweest,
mensen leven daar dus echt als een beest,
we brachten daar lege blikken, vuilniszakken en oud
brood,
voor die mensen een kwestie van leven of dood,
het leven op de vuilnisbelt is echt een ramp,
zelfs mijn rug kreeg af en toe een kramp,
van jong tot oud lopen ze daar rond,
alles wat ze vinden stoppen ze in hun mond.
De wagen waarin we reden werd schoongeveegd,
elke doos en vuilniszak werd geleegd.
De lucht die er hing is echt niet te verdragen
en de mensen maar om alles vragen.
Sigaretten, geld, snoep en meer eten,
deze mensen kun je gewoon niet zo maar vergeten.
Ik hoop voor die mensen dat deze toestand snel ophoudt,
want ook voor hun komt de winter, en dan gaat het echt
fout.*

Intensief onderzoek

De veiligheid voor de bewoners neemt steeds verder af. Zo beschoten 'snipers' in september de bewoners vanuit de heuvels. Ook de winter laat zich binnenkort zien. Voor de schaars geklede mensen een zeer zware tijd. Tevens neemt door de felle strijd om de stad Vitez het aantal daklozen toe. Voor een deel ook zwerfend over de vuilnisbelt. En daarom een geduchte concurrentie voor de 'oorspronkelijke bewoners' van de vuilnisbelt. Niet vreemd dat daarom de eersten al ver voor de vuilnisbelt staan te wachten op de komst van de vuilniswagens. Zodra de zigeuners deze zien aankomen gooien ze een geïmproviseerd roadblock op de weg. De wagens kunnen nu niets anders dan afremmen, voldoende tijd om op de viertonners te springen. Als de chauffeurs eindelijk om de hindernis zijn gereden, zitten bijna twintig kinderen en mannen in de laadbak. De vuilniszakken worden aan een intensief onderzoek onderworpen. Zou er misschien nog een peuk in liggen? Of een kledingstuk?

Enmaals op de vuilnisbelt, veegt een aantal van hen de wagens schoon met een bezem of een sneeuwschuiver. (Zie Foto) Voor deze dienst wordt er altijd wel een paar sigaretten weggegeven. Anderen inspecteren de van de wagen geschoven zakken op hun inhoud.

Afgestompt

Kinderen zien graaien naar oud brood en oude vrouwtjes die kuipjes boter leeglikken, ligt misschien ver buiten het westerse voorstellingsvermogen maar is de dagelijkse realiteit. De soldaten Kars Kemps en Wim Baselmans (Alpha-compagnie) zijn inmiddels hieraan gewend geraakt. Of zoals Baselmans het noemt, 'afgestompt'. 'Je maakt gewoon de raarste dingen mee', zegt Kemps. 'Zo loopt er bijvoorbeeld een blonde sterk opgemaakte vrouw rond die me eens vroeg om koffie met haar te drinken. Twee dagen later vroeg haar moeder me of ik haar naar Nederland wilde brengen.'

'Sinds ik verteld heb dat we uit Nederland komen, schijnt overigens iedereen familie te hebben in Nederland', vult Baselmans aan. 'Niettemin versturen we soms post van de vluchtelingen naar Duitsland of nemen we wel eens een fles shampoo of zeep voor ze mee. De zigeuners bedelen

De bewoners van de vuilnisbelt maken in een mum van tijd de viertonner schoon.

om slechts één ding: sigaretten.' Dan klinkt er opeens een kreet van verrassing. Een jongen gekleed in een KL-trainingsjackje rent weg van een groep lotgenoten. In zijn hand houdt hij een gevonden Snicker.